

Her er du: [Forside](#) > [Publikasjoner](#) > [Andre publikasjoner](#) > [Kronikker](#) > [2010](#) > Internasjonale ordninger for det arktiske marine miljø

Internasjonale ordninger for det arktiske marine miljø

Kronikk i Nordlys 20.09.2010: Er det internasjonale avtaleverket for det marine miljøet tilstrekkelig til å møte utfordringene en står ovenfor i Arktis? Klimaendringer og økonomiske aktiviteter i Arktis reiser spørsmål om eksisterende internasjonale ordninger for forvaltningen av det marine miljøet er gode nok. Dette er et omfattende og komplisert tema. De fleste vil være enige i at eksisterende ordninger på flere områder trenger å utvikles videre. Dette skjer da også i praksis.

Av Alf Håkon Hoel Regiondirektør, Tromsø

Utfordringene

Den internasjonale debatten om Arktis er ikke ny. Allerede på 1970-tallet var dette et tema, i forbindelse med innføringen av det nye havrettsregimet. Dagens debatt er mer mangeslungen. Utgangspunktet er ofte effektene av klimaendringer og reduksjonen av is i Polhavet. Dette er antatt å ha en rekke konsekvenser, både for økosystemene og for mulighetene for ulike næringer.

Reduksjonen i havis kan gi økte muligheter for skipsfart i nord. Den kan også gi enklere operasjonelle forhold for petroleumsvirksomhet i is-berørte områder. Mens det ikke er kommersielle fiskerier i Polhavet, er det omfattende slike i randhavene rundt - Barentshavet, Beringhavet og områdene rundt Island og Grønland. Disse kan påvirkes av endringer i vanntemperaturer. Det er også utfordringer knyttet til ulike former for forurensing i nord.

Internasjonalt avtaleverk

Disse spørsmålene er adressert gjennom mange internasjonale avtaler på ulike nivå: globalt, regionalt og bilateralt mellom to land. Enkelte spørsmål, som f.eks. klimaendringer, krever globale løsninger. Andre er mer avgrenset, som behovet for samarbeid om forvaltning av fiskebestander som befinner seg i to lands havområder. Atter andre er regionale, som samarbeidet om bevaring av det marine miljø i Nord-Atlanteren. Totalt er det rundt seksti internasjonale avtaler som berører det marine miljø i Arktis. I tillegg kommer et stort antall bilaterale avtaler.

Havrettskonvensjonen av 1982 er selve grunnloven for hvordan alle verdenshav, inkludert Polhavet, skal forvaltes. Den angir hva slags rettigheter og plikter statene har. Over 160 land har sluttet seg til dette, herunder fire av de fem kyststatene i Polhavet. USA har ikke sluttet seg til, men etterlever i praksis avtalen.

Det store hullet i det internasjonale avtaleverket er fraværet av en avtale om reduksjon av utslipp av

klimagasser som kan erstatte Kyoto-protokollen når denne går ut i 2012. Også på andre områder er det behov for nye avtaler, som strengere regulering av skipsfart i isfylte farvann.

For forvaltningen av levende marine ressurser har det vært en gradvis utvikling av både globale, regionale og bilaterale avtaler gjennom flere tiår. Fiskeriforvaltningen i Arktis er derfor basert på et omfattende sett av internasjonale kjøreregler som utvikles kontinuerlig

Avtaler er ikke nok

Det er som oftest ikke mangelen på internasjonale avtaler, men hvor godt de fungerer som er hovedsaken. For det første har ikke alle åtte land i Arktis sluttet seg til de avtalene som allerede eksisterer og er dermed ikke forpliktet av reglene i dem. For det andre kan eksisterende avtaler styrkes ved å skjerpe kravene de stiller til landene, f.eks. i forhold til utslipp av forurensende stoffer. For det tredje, hvor godt avtaler fungerer avhenger også hvordan landene setter dem ut i live gjennom nasjonalt regelverk.

Det er videre et velkjent problem at avtaler ikke alltid etterleves. Dette har vært et betydelig problem f.eks. innenfor internasjonale fiskerier. Endelig er det en rekke utfordringer der det ikke er mangel på avtaleverk, men snarere for lite eller feil kunnskap, organisering av beslutningsprosesser og mangel på politisk vilje som er problemet.

Arktisk råd

Arktisk råd er en arena for samarbeid mellom de åtte arktiske statene. Samarbeidet er viktig for initiativer på en rekke felter. Dels legger Arktisk råd til rette for forhandlinger av avtaleverk i andre fora, som med en internasjonal avtale for redningsoperasjoner til havs. Landene i Arktisk råd samarbeider også i den internasjonale skipsfartsorganisasjonen IMO om nye regler for skipsfart i isfylte farvann.

Det skjer også et arbeid med utvikling av retningslinjer for næringsaktivitet, som offshore petroleumsvirksomhet, og for hvordan en skal drive en mer helhetlig havforvaltning. Dette er eksempler på at det ikke nødvendigvis er juridisk bindende avtaler som er avgjørende. Også gjensidig læring og gode eksempler til etterfølgelse er nyttig.

Det kanskje viktigste aspektet ved arbeidet i Arktisk råd er gjennomføring av omfattende vurderinger av status på ulike saksområder for hele den arktiske regionen. Slike statusvurderinger har vært gjort bl.a. i forhold til effekter av klimaendringer, petroleumsvirksomhet og skipsfart. Dette gir kunnskapsbasert grunnlag for videre arbeid med forvaltningen av det marine miljø i Arktis.

[Alf Håkon Hoel](#)

77 60 97 02

92827892

[Send e-post](#)

Se også

[4.9 effekter av olje gassvirksomheten i arktis.pdf](#)